

Egy konceptuális művész '76-ból

Koncz András kiállítása

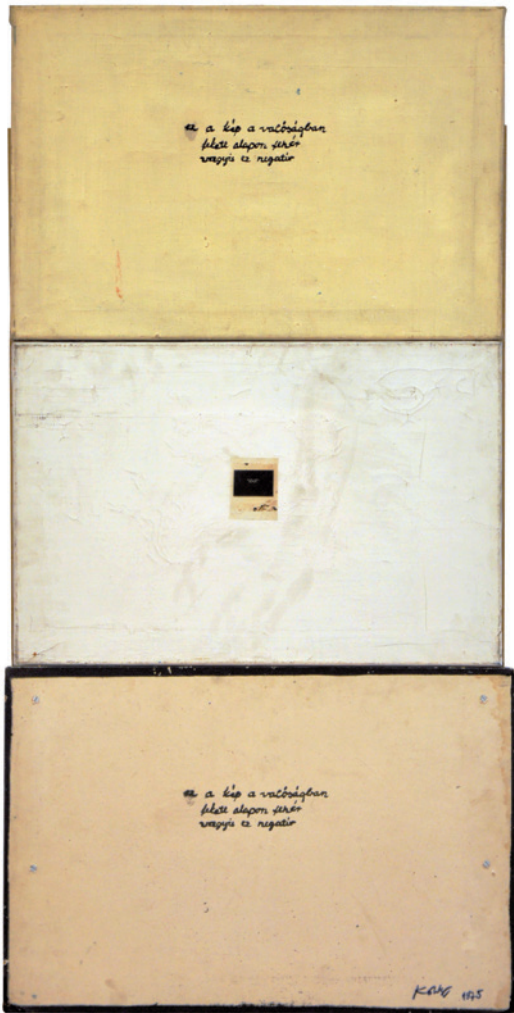
Neon Galéria, Budapest
2014. október 8–31.

„Az avantgarde 35 évente újjászületik.” A kiállítás címe túlzás, nem is értem, hogy miért pont 35 évente születik újjá az avantgarde, de jó látni, hogy Koncz mit tett le egykoron. A közel két tucatnyi mű között egyaránt szerepel festmény, grafika, fotó, fali objekt, melyek sokszor szöveges betétekkel egészülnek ki. Ezen munkák döntő többsége közel negyven évvel ezelőtt, 1976-ban készült, amikor Koncz huszonhárom évesen másodéves volt a Képzőművészeti Főiskolán. A művész nyolcvanas évektől datált festményeinek már semmi köze az itteni munkákhoz. Akkorra

KONCZ ANDRÁS
Az avantgarde 35
évente újjászületik
Neon Galéria, 2014
részlet a kiállításról

már dübörgő koloritással élt, míg ezen munkái még minimalistán visszafogottak, a dolgokat megkérdőjelezzik, át- és felülírják az ismertet, interpretálják és újraértelmezik a legegyszerűbb jelenségeket, egyszerre dokumentálnak és parafrázálnak. A művészet – kiváltképpen a konceptuális művészet – lényege az, hogy elgondolkoztasson, az igazán jó műtárgy pedig megköveteli, hogy a művész eredeti szándéka mellett a néző tovább- vagy akár másképp értelmezze egy adott mű üzenetét. Ez a demokratikus megközelítés valójában kitágítja a mű befogadásának körét. Az immáron klasszikus fekete-fehér fotó, az *Ég a kezem* a művészt ábrázolja, akinek tenyere lángol, a tűz felfelé kúszva pedig egy szív alakú foszlányban emelkedik a magasba. Koncz arca szenttelen. Ebben a mágikus/trükkös munkában benne van a művészi önsanyargatás/önfeláldozás gesztusa. Látványos heroizmus és annak tagadása, trónfosztása párban jár. A következő olaj/vászon festményen, egy fekete-fehér rajzon és fotósorozatokon feltűnik egy lány, aki félig vagy teljesen meztelen. Hol farmerfelsőben, hol pedig teljesen pucéran. Meztelenségében semmi szexuális, erotikus utalás nincs, a dolog nem is a szépségről szól, hanem egyszerűen arról, hogy a nő, a modell maga a valóság, a „meztelen igazság” képi szimbolikája. Gyakorlatilag a főiskolai modellt emelte ki az akadémikus, mesterséges környezetből és a saját, szintén mesterséges környezetében ábrázolta. A modell ránk néz, de nem kacérkodik, nem kommunikál velünk. Semmi éteri nincs benne, hús-vér valóságában a hiperrealista festmény, az aprólékosan kidolgozott rajz és fényképek azt sugallják, hogy „ez az én átíratom a nőiséggel kapcsolatban”. Ha kell, akár meg is csonkíthatom, személytelenítem, miközben a formai tökélyre törekszem, kitörölöm a fejet, az arcot, a helyét kiikszelem, mert így akarom. Duchamp előtt tisztelegve a széken ülő akt a nyakát igazítja, az egyik kép statikus, míg a párja ismét személyiségét veszti, hiszen az arc/fej bemozdul, azonosíthatatlanná válik. Koncznál a hátterek mindig semlegesek, teljesen közömbösek, a lényeg a főmotívumon, a figurán van. Barnás-sárgás fali objektje, többretegű montázs egy napilap egymásra ragasztott oldaliból áll, egy halmot/dombot mintáz, pontosabban női mellet, melynek bimbója nem igazán hívogató, hiszen az egy gyufásdoboznyi kubus. A témától teljesen idegen anyagban ábrázolt motívum meghökkentő, provokatív. Másik hommage-a Duchamp kubista korszakának záró képére utal. A *lépcsőn lemenő* akt négyes fekete-fehér fotósorozata, melyen a mozgásban lévő meztelen női test vibrál, szétesik, majd vigyázzállásba merevedik, aztán leül és végre jobb lábát kirúgva elmosolyodik. Most is kizárólagosan az alak a főszereplő, hiszen a csempézett háttér kórházian steril. Semmi szépelgés, semmi finomkodás. Az akkori idők egyik legjelentősebb munkája

KONCZ ANDRÁS
A kép valóságban..., 1975 olaj, vászon, farost 122×60 cm

KONCZ ANDRÁS
Nosztalgiával viseltetni..., 1978, olaj, szita 50×35 cm

KONCZ ANDRÁS
Az avantgarde 35 évente újjászületik, Neon Galéria, 2014; részlet a kiállításról

KONCZ ANDRÁS
100 kép együtt, polaroid fotók, karton, 100x120 cm © Fotó: Juhász Imre

a '82-es *Megnyitó*, amire a Fiatal Művészek Klubjában került sor. Pazar a résztvevők névsora: Birkás, Csömöri, Károlyi, Kelemen, Lengyel, Lugo, Zuzu, Tolvaly, Vető. Történt pedig, hogy mindegyik kollégáját/barátját megkérte, hogy a teljesen besötétített teremben tetszőleges ütemben, egy adott időintervallumon belül csináljanak 10-10 polaroid fényképet. A képek egy része dokumentatív jellegűre sikeredett, mások bemozdultak vagy éppen értelmezhetetlen részleteket mutattak be. Az akció után mindegyik művész soronként felrakta a falra a 10-10 fotót. Na, ilyen egy megnyitó vakon, vakuval. A dolog lényege viszont az, hogy a műalkotás folyamata egybeesett a kész műtárggyal, míg a tudatosan kidolgozott koncepció pedig a véletlenek sorozatáról szólt. Másik ismert műve a *Vonaleltérítés*, amit kiállítótermi környezetben is megvalósított, viszont az igazán nagy dobás a Felvonulási téren történt. Az úttestre festett fehér csíkot egy tükör megállította, befogadta, saját, eredeti pályájáról eltérítette. A realitás, az illúzió, az alkotó és a befogadó helyzetének definiálása. (Látszólag egyszerű a dolog, ám tudnunk kell, hogy akkor tájt még minden év április 4-én tankok parádéztek ezen az úton. A kádári korszak káderei megmondták, mi az irány, mi a pálya. A vonalas elvtársak egy, a jövőbe futó – illetve vesző – vonalra próbálták terelni a népet. Nem lehetett véletlen, hogy Koncz ezt a környezetet választotta.) A *Beszélgetés Zsigával* (Károlyi) egy 4×5-ös fekete-fehér fotósorozat, ami inkább festői, mint dokumentatív, hiszen hátrálnunk kell, hogy lássuk az impresszionisztikus jelenetet. A képek homályosak, bemozdultak, a szürke, monokróm mezőkön fehér pöttyök lüktetnek. A véletlenek, a szándékosan elnagyolt részletek mégis következetes egységgé állnak össze. A következő csíkozott, nyolcas osztású fotótáblán Károlyi Zsigmond, Horváth Emese és Halász András látszanak egy kietlen, érdektelen folyósón. Ülnek, beszélgetnek, cigarettáznak, bemozdulnak, sétálnak, járkálnak. Nem tudjuk, mi a dolguk, lehet, hogy valami vizsgára készülnek, vagy éppen Godot-ra várnak. 1976-os *Negatívja* valójában – egy alkotói folyamat leírásán túl – kiáltvány, proklamáció, manifesztum, amit pontokba szedve írógéppel írt, majd felnagyított. Recept és műleírás, 6 pontban beavatás a fotónegatív elvén készített festmény fortélyaiiba. Az utolsó fotón, applikált szövegbetétes képen pedig feltűnik a művészettörténetbe immáron bevonult Rózsa presszó, ahol a főiskolások beszélgettek, vitáztak, felolvastak, akcióztak, ahogy megpróbálják értelmezni, mi van a hétköznapi és művészeti események mögött. A gondolat szabadságát a szabadság gondolata táplálta. Koncz akkor 23 éves volt, ma nem tudom, mit mond egy 23 évesnek ez a kiállítás. Annyit viszont tudok, hogy mindez a számítógépek, a Photoshop eljárás, a digitális kamerák korszaka előtt történt.

KONCZ ANDRÁS
Cím nélkül (Portré), 1976, olaj, vászon, 60×80 cm

KONCZ ANDRÁS
Vonaleltérítés, 1976, fotó, 40×35 cm